

Ured za udruge Vlade RH
n/r g. Igora Vidačka, predstojnika Ureda

Na znanje: gđa. Jadranka Kosor
Potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske

gđa. Cvjetana Plavša Matić
Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, upraviteljica

g. Mladen Ivanović
Kordinator radne skupine Ureda za udruge

Zagreb, 10. travnja 2008.

Poštovani g. Vidačak,

Prije svega dozvolite mi da izrazim veliko zadovoljstvo što ste, u skladu sa određenjima Nacionalne strategije stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva ali i konkretnih mjerama sadržanim u Operativnom planu za provedbu spomenute strategije, ozbiljno pristupili rješavanju temeljnih pitanja uređenja statusa organizacija koje djeluju za opće dobro u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava koju je organizirao Vaš ured u srpnju prošle godine, kao i tekst koji je proizvela radna skupina koju ste utemeljili, pokazuje kako je uložena vrijedna napor oko ovog važnog pitanja za daljnji razvoj civilnog društva u Hrvatskoj. U tom kontekstu, smatram kako je i tekst «Prijedloga rješenja temeljnih pitanja uređenja statusa organizacija koje u Republici Hrvatskoj djeluju za opće dobro» solidno polazište za završnu raspravu o načinu na koji će se u konačnici regulirati ova pitanja. S obzirom da je jedna od osnovnih aktivnosti našeg Centra pružanje podrške organizacijama civilnog društva, posebice onima koji djeluju na području zaštite i promocije ljudskih prava, te da je naš Centar organizirao tri vrlo posjećene i dinamične rasprave o raznim pitanjima vezanim za razvoj civilnog društva u Hrvatskoj, dozvolite mi da ovom prilikom iznesem kritički osvrt Centra za ljudska prava na spomenuti tekst.

U uvodnom dijelu spominje se kako je Hrvatsko (civilno) društvo doseglo stupanj razvoja na kojem je potrebno učiniti razlikovanje između organizacija civilnog društva. Smatramo kako je civilno društvo u Hrvatskoj doseglo tu razinu već prije nekoliko godina, a da je u današnje vrijeme prijeko potrebno učiniti naznačeno razlikovanje kako bi se omogućio daljnji razvoj civilnog društva u Hrvatskoj u skladu sa određenjima Nacionalne strategije ali i stvarnim potrebama. Drugo, u tekstu se iznosi kako je radna skupina smatrala da postoje tri skupine kriterija kojima moraju udovoljiti organizacije koje djeluju za opće dobro (ODOD): društveni kriteriji, formalni kriteriji i sadržajni kriteriji. Kada je riječ o društvenim kriterijima skrenuo bih pozornost na činjenicu da su u našim raspravama mnoge organizacije koje bi spadale u kategoriju ODOD-a isticale kako imaju problem sa terminom «partnerstvo» sa javnim institucijama, te da preferiraju termin «suradnja». Kada je pak riječ o formalnih kriterijima naš Centar smatra kako je sama djelatnost koja se provodi (za opće dobro) daleko važnija od formalno-pravnog statusa organizacija koje provede te djelatnosti.

Međutim, kada bi se inzistiralo na zadržavanju formalnih kriterija postoji nekoliko nelogičnosti u predloženoj podijeli na koje Vam želimo ukazati upravo iz perspektive našeg Centra (iako se primjedbe tiču znatno šireg kruga organizacija). Prije svega smatramo kako bi i javne ustanove (riječ «neprofitne» nije potrebno posebno isticati u ovoj kategoriji jer se isto pretpostavlja) trebale moći steći status ODOD-a, naravno uz uvjet da zadovoljavaju ostale društvene i sadržajne kriterije. U kontekstu zaklada spominju se privatne i javne pa ispada kako bi status ODOD-a mogle steći neke privatne zaklade kojima osnovni motiv djelovanja često nema veze sa općim dobrom a taj isti status ne mogu steći knjižnice, škole i slične ustanove. Iz svega navedenog nije do kraja jasno niti da bi li naš Centar mogao steći status ODOD-a jer se ne nalazimo niti u jednoj od dvije istaknute skupine. Pri tome je značajno naglasiti kako je status ODOD-a važan ustanovama poput našeg Centra ne radi stjecanja povlastica ili prednosti već prvenstveno radi prepoznavanja činjenice da ono što mi svakodnevno radimo doista jest za opće dobro. Ukoliko je radna skupina razmišljala o financijskih implikacijama većeg širenja kruga organizacija koje mogu steći status ODOD-a možda je moguće iznaći neke dodatne kriterije. Primjerice, ustanova može steći status ODOD-a ukoliko je manje od 50% godišnjeg proračuna pokriveno iz sredstava tijela državne uprave i lokalne uprave i samouprave. Prepoznavajući činjenicu da su i oko ovog pitanja mogući različitih pristupi, smatramo kako bi morao biti otvoren prostor da javne ustanove koje neovisno promiču ljudska prava – poput našeg Centra – ili druge slične ustanove steknu status organizacija koje djeluju za opće dobro.

Kada je riječ o sadržajnim kriterijima u potpunosti podržavam zaključak da djelatnosti moraju obuhvatiti najveće vrednote ustavnoga poretka navedene u članku 3. Ustava RH, kao i to da lista ne smije biti zatvorena. Međutim, među djelatnostima o kojima se raspravljalo kao o mogućim djelatnostima za opće dobro nalazi se vrlo širok i raznolik popis. Iz perspektive ljudskih prava, smatramo kako je sasvim nepotrebno posebno isticati zaštitu ženskih i dječjih ljudskih prava, prava manjina i prava osoba s invaliditetom kada sva ta prava nedvojbeno spadaju u korpus ljudskih prava koja su kao takva opravdano navedena na prvom mjestu popisa. U tom smislu, nema nikakve logike u «spajanju» navedenih područja zaštite ljudskih prava, a posebno ukoliko je tema opće dobro a ne specifični interesi. Među ostalim djelatnostima smatramo kako su «organizacija slobodnog vremena» i «poticanje poduzetničke kulture» (za razliku od promicanja održivog gospodarskog razvoja) djelatnosti čiji je utjecaj na opće dobro dvojben. S obzirom da u dosadašnjim raspravama u organizaciji našeg Centra – što javnim, što internim – nismo konkretnije dotaknuli pitanje pravnog uređenja statusa ODOD-a, vjerujemo kako će daljnja rasprava iznijedriti najbolje rješenje u tom pogledu.

Nadam se da ćete imati prilike uzeti u obzir iznesena stajališta prilikom formuliranja završnih rješenja temeljnih pitanja uređenja statusa organizacija koje u Republici Hrvatskoj djeluju za opće dobro, te Vam stojimo na raspolaganju ukoliko imate bilo kakva pitanja ili prijedloge.

S poštovanjem,

Tin Gazivoda
Centar za ljudska prava, ravnatelj